

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. vasario 16 d.
(OR. en)

5959/1/22
REV 1

COMPET 71
IND 28
MI 87
RECH 59
ENT 11
MAP 5
TELECOM 37

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

Komisijos dok. Nr.: COM(2022) 31 final/2

Dalykas: KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI „ES standartizacijos strategija. Pasaulinių standartų, kuriais remiama atspari, žalioji ir skaitmeninė ES bendroji rinka, nustatymas“

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 31 final/2.

Priedama: COM(2022) 31 final/2

Briuselis, 2022 02 02
COM(2022) 31 draft

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

ES standartizacijos strategija

**Pasaulinių standartų, kuriais remiama atspari, žalioji ir skaitmeninė ES bendroji rinka,
nustatymas**

ES standartizacijos strategija

Pasaulinių standartų, kuriais remiama atspari, žaliaji ir skaitmeninė ES bendroji rinka, nustatymas

I. Įvadas. ES vertybių puoselėjimo, politikos tikslų ir reguliavimo įgyvendinimo standartai

Standartai – labai svarbus ES bendrosios rinkos elementas. Per pastaruosius 30 metų taikant Europos standartizacijos sistemą parengta daugiau kaip 3 600 darniųjų standartų, pagal kuriuos įmonės gali įrodyti atitiktį ES teisei, taip pat daug kitų Europos standartų ir techninių specifikacijų sąveikumui, ES piliečių saugai ir aplinkos apsaugai skatinti. Europos standartai davė daug naudos įmonėms ir vartotojams, padėjo sudaryti vienodas sąlygas bendrojoje rinkoje įmonėms ir padidinti vartotojų pasitikėjimą.

Europos standartizacija vykdoma vis konkurencingesnėje pasaulinėje aplinkoje. Daugelis trečiųjų šalių laikosi tvirtos pozicijos dėl standartizacijos, kad savo pramonės sektoriams suteiktų konkurencinį pranašumą, kai siekiama patekti į rinką ir diegti technologijas.

Europos konkurencingumas, technologinis suverenumas, gebėjimas mažinti priklausomybę ir ES vertybių, įskaitant mūsų socialinius ir aplinkos apsaugos užmojus, apsauga priklausys nuo to, kiek sėkmingai Europos subjektai vykdys standartizaciją tarptautiniu lygmeniu. Tam ne tik reikia, kad pramonės ir akademinės bendruomenės subjektai turėtų gerų standartizacijos įgūdžių, – Europos standartizacija turi tapti dinamiškesnė, lankstesnė ir kryptingesnė, kad būtų galima numatyti būsimus standartizacijos poreikius.

Be to, Europos standartizacija turi atitikti vis spartėjantį inovacijų diegimo tempą, o standartai turi būti rengiami greitai, kartu užtikrinant kokybiškus rezultatus. Kiti, dažnai privatūs ir ne Europos pramonės subjektų vadovaujami konsorciškai standartus rengia lanksčiau ir sparčiau. Visų pirma naujų ir besiformuojančių technologijų srityje Europos standartizacijos sistema dažnai nesugeba reikiamų rezultatų pateikti laiku, todėl standartizacija tampa veiksniumi, dėl kurio prarandamas svarbus pradininko pranašumas.

Nors Europos standartizacija yra sėkmingo ES bendrosios rinkos kūrimo pavyzdys, strateginė standartų svarba nėra tinkamai pripažinta, todėl ES lyderystė standartų nustatymo srityje prarasta. Tai būtina pakeisti. Atsižvelgiant į atsiliepiamus apie veiksmų gaires¹, šioje strategijoje siūlomi veiksmai, kurie padėtų užtikrinti, kad standartai vėl taptų atsparios, žaliosios ir skaitmeninės ES bendrosios rinkos kertiniu elementu ir kad būtų stiprinamas Europos standartizacijos sistemos vaidmuo pasaulyje.

II. Europos standartizacijos sistemos panaudojimas siekiant įgyvendinti dvejopą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir remti bendrosios rinkos atsparumą

ES pramonės skaitmeninė ir žaliaji pertvarka, taip pat gerai veikianti ir atspari bendroji rinka priklauso nuo ES politikos prioritetus tinkamai atspindinčios standartizacijos sistemos. ES užmojai siekiant neutralaus poveikio klimatui, atsparios ir žiedinės ekonomikos nebus įgyvendinti be Europos standartų bandymų metodų, valdymo sistemų ar sąveikumo sprendimų srityje. Jei pasaulinėse lenktynėse dėl lyderystės skaitmeninėje srityje norima užtikrinti ES konkurencingumą, būtinas gebėjimas formuoti tarptautinius skaitmeninių produktų, procesų ir paslaugų standartus kaip

¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13099-Standardisation-strategy/feedback_lt?p_id=25976796

pasaulinius lyginamuosius standartus. Trumpai tariant, ES politikos užmojai kuriant atsparią, žaliąją ir skaitmeninę ekonomiką bus nepakankami, jei susijusius standartus nustatys kiti pasaulio regionai.

Todėl Europos Sąjungai ne tik tenka vykdyti standartizaciją pramonės ekosistemose – šiuo metu ji susiduria su neatidėliotinai spęstinomis standartizacijos problemomis srityse, kuriose standartai artimiausiais metais bus reikalingi, kad būtų išvengta strateginės priklausomybės ir kad būtų pademonstruota ES pasaulinė lyderystė žaliųjų ir skaitmeninių technologijų srityje. Remiantis atnaujintoje pramonės strategijoje pateikta strateginės priklausomybės analize² ir pramonės aljansų suinteresuotųjų subjektų indėliu, nustatyta, kad keliose strateginėse srityse reikia skubiai parengti: standartus, kurie padėtų įveikti dabartines COVID-19 vakcinų ir vaistų gamybos kliūtis; standartus, kuriais būtų remiamas svarbiausių žaliavų perdirbimas; standartus, kuriais būtų remiamas švaraus vandenilio vertės grandinės diegimas; standartus, kuriais būtų remiamas mažo anglies dioksido kiekio cemento naudojimas, atsižvelgiant į didelį išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo potencialą; lustų saugumo, autentiškumo ir patikimumo sertifikavimo standartus ir duomenų sąveikumo, dalijimosi duomenimis ir pakartotinio duomenų naudojimo gerinimo remiant bendras Europos duomenų erdves duomenų standartus.

Siekdama reaguoti į šiuos neatidėliotinus standartizacijos klausimus, taip pat geriau nustatyti ir numatyti būsimus neatidėliotinus veiksmus ir poreikius, Komisija pasiūlys įvairių priemonių.

Pirma, Komisija imsis pirmiau nurodytų neatidėliotinių veiksmų standartizacijos srityje, kaip nurodyta 2022 m. metinėje Sąjungos standartizacijos darbo programoje. Komisija pradės teikti standartizacijos prašymus, laiku bendradarbiaus su atitinkamomis suinteresuotųjų subjektų bendruomenėmis ir remis darbą, be kita ko, teikdama finansavimą. Komisija ragina Europos standartizacijos organizacijas teikti pirmenybę tam, kad šis darbas būtų atliktas neatidėliojant.

Antra, naujas aukšto lygio forumas, kuriame dalyvaus valstybių narių, Europos standartizacijos organizacijų ir nacionalinių standartizacijos institucijų, pramonės, pilietinės visuomenės³ ir akademinės bendruomenės atstovai, padės nustatyti prioritetus, konsultuoti dėl būsimų standartizacijos poreikių, koordinuoti veiksmingą atstovavimą Europos interesams (tarptautiniuose) standartizacijos forumuose ir užtikrinti Europos standartizacijos veiklos pritaikymą poreikiams, kad ES ekonomika taptų ekologiškesnė, skaitmeninė ir atsparesnė. Be to, forumas sieks gerinti technines ekspertines žinias ir įgūdžius standartų srityje. Specialūs pogrupiai vadovaus darbui veiklos lygmeniu. Aukšto lygio forumas glaudžiai bendradarbiaus su esamomis ekspertų grupėmis, pavyzdžiui, Pramonės forumu, Duomenų inovacijų valdyba, pramonės aljansais ir Europos saugumo mokslinių tyrimų forumu⁴. Tai leis standartizacijos bendruomenei greičiau ir geriau atsižvelgti į novatorių ir naudotojų poreikius. Europos Parlamento ir Tarybos dalyvavimas diskusijose dėl ES standartizacijos prioritetų yra labai svarbus siekiant užtikrinti politinį veiksmų derinimą; tai užtikrinti padės kasmetinis aukšto lygio renginys.

Trečia, kartu su aukšto lygio forumu Komisija pradės galiojančių standartų peržiūros procesą siekdama nustatyti poreikį peržiūrėti arba parengti naujus standartus, kad būtų pasiekti Europos žaliajo kurso ir Europos skaitmeninio dešimtmečio tikslai ir remiamas bendrosios rinkos atsparumas.

Ketvirta, techniniu lygmeniu Komisija įsteigs *ES standartų kompetencijos centrą*, kad būtų galima geriau koordinuoti ir panaudoti Komisijos, ES agentūrų ir bendrųjų įmonių standartizacijos ekspertines žinias. Glaudžiai bendradarbiaudamas su valstybėmis narėmis, centras sieks numatyti būsimus standartizacijos poreikius, remis darbą prioritinėse standartizacijos srityse ir stebės

² COM(2021) 350 *final*

³ Įskaitant vartotojų organizacijas ir aplinkos bei socialinius suinteresuotuosius subjektus.

⁴ Forumas suteikia galimybę nacionalinėms valdžios institucijoms keistis nuomonėmis ir patirtimi apie tai, kaip pašalinti pagrindines kliūtis, trukdančias pasinaudoti saugumo moksliniais tyrimais; jo tikslas – remti nuoseklų strateginį požiūrį į ES saugumo mokslinių tyrimų politikos formavimą.

tarptautinę standartizacijos veiklą. Centras sudarys sąlygas geriau reaguoti į viešojo sektoriaus prašymus parengti gaires ir specifikacijas tokiose srityse kaip e. ID, e. valdžia ar Europos blokų grandinės paslaugų infrastruktūra. Komisija sukurs vyriausiojo standartizacijos pareigūno pareigybę; toks pareigūnas vadovaus *kompetencijos centro* darbui ir užtikrins bendrą įvairios standartizacijos veiklos priežiūrą ir koordinavimą visoje Komisijoje.

Penkta, bendradarbiaudama su Europos standartizacijos organizacijomis, Komisija ieškos sprendimų ir nustatys aiškius tikslus, kad būtų paspartintas darbas kiekviename standartų, kuriais grindžiamas ES teisės aktų įgyvendinimas, rengimo proceso etape. Tam reikia, kad visos šalys dėtų daugiau pastangų. Be kita ko, reikia gerinti naujai parengtų standartų atitiktį ES teisei, kad juos būtų lengviau priimti laiku. Be to, reikalaujama, kad Europos standartizacijos organizacijos sutrumpintų laikotarpį nuo darniojo standarto priėmimo iki jo oficialaus pateikimo Komisijai⁵. Nors laikotarpis nuo pateikimo iki nuorodos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* 2020–2021 m. sutrumpėjo, Komisija toliau sieks, kad standartai būtų skelbiami greičiau, o kartu vykdys savo pareigą įvertinti, ar jie atitinka ES teisės reikalavimus.

Verslo paslaugų srityje pažanga iki šiol buvo palyginti lėta, o paslaugų standartai vis dar sudaro tik 2 proc. visų Europos standartų. Komisija padarė pažangą vertindama aktualiausias sritis, kuriose darnieji standartai galėtų padėti padidinti konkurencingumą ir sumažinti rinkos kliūtis, įskaitant pažangiosios gamybos ir statybos paslaugų standartus. Komisija bendradarbiauja su suinteresuotaisiais subjektais, kad šis darbas būtų tęsiamas verslo paslaugų srityje.

Kita sritis, kurią Komisija vertins kartu su suinteresuotaisiais subjektais, – viešieji pirkimai kaip priemonė novatoriškų, žaliųjų ir skaitmeninių produktų standartų diegimui skatinti.

Komisija:

- bendradarbiaus su Europos standartizacijos organizacijomis, suinteresuotaisiais subjektais ir kitais partneriais, kad būtų nedelsiant sprendžiamos nustatytos standartizacijos problemos, susijusios su COVID-19 vakcinų ir vaistų gamyba, svarbiausių žaliavų perdirbimu, švariojo vandenilio vertės grandine, mažo anglies dioksido kiekio cementu, lustų sertifikavimu ir duomenų standartais;
- įsteigs aukšto lygio forumą, kuris padės Komisijai numatyti būsimus standartizacijos prioritetus, ir bendradarbiaus su Europos Parlamentu ir Taryba, kad būtų užtikrintas politinis šių prioritetų derinimas;
- nuo 2022 m. standartizacijos prioritetus apžvelgs metinėje Sąjungos standartizacijos darbo programoje;
- peržiūrės esamus standartus, kad nustatytų poreikį juos peržiūrėti arba parengti naujus standartus, kad būtų pasiekti Europos žaliojo kurso ir Europos skaitmeninio dešimtmečio tikslai ir remiamas bendrosios rinkos atsparumas;
- įsteigs *ES standartų kompetencijos centrą*, kad būtų sutelktos standartizacijos ekspertinės žinios, ir paskirs vyriausiąjį standartizacijos pareigūną, kuris vadovaus šiam tinklui ir užtikrins Komisijos vykdomą standartizacijos veiklos derinimą su ES politikos tikslais ir strateginiais interesais priežiūrą;
- bendradarbiaus su Europos standartizacijos organizacijomis ieškant konkrečių sprendimų ir tikslų, kad būtų paspartintas standartų rengimas ir priėmimas, įgyvendinant konkrečius sprendimus, kaip užtikrinti didesnę standartų, kuriuos siūloma skelbti pateikiant nuorodą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, nuoseklumą.

III. Europos standartizacijos sistemos vientisumo, įtraukumo ir prieinamumo užtikrinimas. Gero valdymo principų nustatymas

⁵ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos įgyvendinimo, COM(2022) 30

Europos standartizacijos sistemoje Europos standartizacijos organizacijoms, Europos standartizacijos komitetui (CEN), Europos elektrotechnikos standartizacijos komitetui (CENELEC) ir Europos telekomunikacijų standartų institutui (ETSI) tenka ypatingas ir svarbus vaidmuo, nes tai vienintelės organizacijos, galinčios nagrinėti Komisijos pateiktus standartizacijos prašymus. Šį vaidmenį lemia tai, jog ES teisės aktų leidėjas nusprendė prašyti, kad šios privatinės teisės reglamentuojamos organizacijos parengtų standartus ir standartizacijos leidinius pagal Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos 10 straipsnį.

Specialus Europos standartizacijos organizacijų statusas reiškia ir tam tikrą atsakomybę. Labiau nei bet kada standartuose turi būti ne tik įvertinami techniniai komponentai, bet ir paisoma pagrindinių ES demokratiškos vertybių ir interesų, taip pat žaliųjų ir socialinių principų. Pavyzdžiui, kibernetinio saugumo arba ypatingos svarbos infrastruktūros objektų atsparumo standartai turi strateginį aspektą. Tai ypač svarbu kalbant apie darniuosius standartus, kurie priimti pagal ES derinamuosius teisės aktus ir kurių nuorodos paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, nes tuos standartus, teikdamas atitinkamą jų aiškinimą, Teisingumo Teismas laiko Sąjungos teisės dalimi⁶. Siekiant užtikrinti, kad Europos standartizacijos sistema duotų rezultatų šioje srityje, reikėtų imtis priemonių, kad sistema padėtų skatinti ES interesus ir vertybes.

Komisijai susirūpinimą kelia tai, kad šiandieniniai sprendimų priėmimo procesai Europos standartizacijos organizacijose, visų pirma ETSI, gali lemti nevienodas tam tikrų verslo subjektų balsavimo teises: kai kurios tarptautinės įmonės gavo daugiau balsų nei organizacijos, atstovaujančios visai suinteresuotųjų subjektų bendruomenei. Todėl Komisija mano, kad Europos standartizacijos organizacijoms imantis veiksmų pagal Europos standartizacijos prašymus ir rengiant standartus, skirtus įrodyti, kad laikomasi ES piliečių labai nustatytų taisyklių, reikia nustatyti administracinio ir gero valdymo principus.

Todėl šiandien Komisija pateikia pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1025/2012. Jame nustatyta, kad, norėdami gauti Komisijos standartizacijos prašymus, ES ir EEE šalių nacionalinių standartizacijos institucijų atstovai turi turėti įgaliojimus priimti sprendimus kiekvienu Komisijos reikalaujamo standarto rengimo etapu. Į nacionalinių standartizacijos institucijų veiklą įtraukus visuomeninius suinteresuotuosius subjektus ir taip, be kita ko, užtikrinus proporcingą atstovavimą, bus padidintas proceso atvirumas, skaidrumas ir įtraukumas.

MVĮ yra svarbi inovacijų varomoji jėga ir standartų naudotojai. Tačiau reikia pagerinti jų prieigą prie standartų kūrimo procesų ir standartų. Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 6 straipsnyje numatytos MVĮ palankesnės sąlygos (nemokama prieiga prie standartų projektų, galimybė dalyvauti nacionalinių standartizacijos institucijų veikloje, specialių tarifų taikymas standartams ir t. t.).

Atsižvelgdama į tai ir siekdama papildyti Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 pakeitimą, Komisija ragina Europos standartizacijos organizacijas iki 2022 m. pabaigos pateikti pasiūlymus dėl jų valdymo modernizavimo. Tai turėtų apimti nevienodo ir neskaidraus atstovavimo pramonės interesams problemos sprendimą ir aktyvesnę MVĮ, pilietinės visuomenės ir naudotojų dalyvavimą. Europos standartizacijos organizacijos taip pat turėtų apsvarstyti galimybę suteikti laisvą prieigą prie standartų ir kitų leidinių. Pasitelkdama esamus forumus Komisija yra pasirengusi pradėti konstruktyvų dialogą su Europos standartizacijos organizacijomis, kad padėtų joms pasiekti šį tikslą. Jei pažanga bus nepakankama, Komisija apsvarstys galimybę prireikus pasiūlyti peržiūrėti Reglamentą (ES) Nr. 1025/2012. Komisija Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 vertinimą pradės 2022 m. antrąjį ketvirtį.

Nacionaliniu lygmeniu galima nuveikti daugiau, kad būtų pagerinta prieiga prie standartizacijos proceso ir pačių standartų. Todėl Komisija pradės ES valstybių narių ir nacionalinių standartizacijos institucijų tarpusavio vertinimo procesą, kad būtų keičiamasi gerąja patirtimi ir skatinamos naujos idėjos, kaip visoje Sąjungoje padėti sudaryti MVĮ palankesnes sąlygas ir pilietinės visuomenės bei

⁶2016 m. spalio 27 d. Teisingumo Teismo sprendimas C-613/14, ECLI:EU:C:2016:821. .

naudotojų dalyvavimą. Be to, Komisija naudosis esamais tinklais, įskaitant Europos įmonių tinklą (EIT), kad pasiektų platesnę MVĮ auditoriją ir rengtų mokymus, informacines sesijas ir rekomendacinę medžiagą.

Naujausiais teisės aktais⁷ ir Komisijos pasiūlymais⁸ Komisijai suteikiami įgaliojimai tam tikrais atvejais įgyvendinimo aktais nustatyti technines ar bendrąsias specifikacijas. Atsižvelgiant į darniųjų standartų vaidmenį ES derinamuosiuose teisės aktuose, ši galimybė integruota kaip atsarginis sprendimas, siekiant užtikrinti, kad tais atvejais, kai darniųjų standartų nėra ir jų nepakanka, būtų paisoma viešojo intereso. Kad būtų išvengta sektorinių požiūrių susiskaidymo, Komisija sieks, kad kriterijai ir procesai būtų pagrįsti horizontaliu požiūriu į tai, kada ir kokiomis sąlygomis Komisija galėtų būti įgaliota įgyvendinimo aktais nustatyti bendrąsias specifikacijas tais atvejais, kai tai numatyta atitinkamuose teisės aktuose. Pavyzdžiui, taip galėtų būti tuo atveju, kai standartai vėluoja arba procesas užstringa dėl to, kad suinteresuotieji subjektai nesutaria. Šioje strategijoje nurodytas naujasis *ES kompetencijos centras* suteiks šioms bendroms specifikacijoms parengti būtina techninę kompetenciją.

Komisija:

- pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1025/2012, kuriame siūlo pagrindinius kriterijus, kurių turi būti laikomasi nagrinėjant Europos standartizacijos prašymus pagal Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 10 straipsnį;
- ragina Europos standartizacijos organizacijas iki 2022 m. pabaigos pateikti pasiūlymą, kaip modernizuoti savo valdymą, kad jos visapusiškai atstovautų viešajam interesui ir MVĮ, pilietinės visuomenės bei naudotojų interesams, ir kaip palengvinti prieigą prie standartų;
- pradės Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 vertinimą, siekdama įvertinti, ar jis vis dar atitinka savo paskirtį;
- iki 2022 m. pabaigos pradės valstybių narių ir nacionalinių standartizacijos institucijų tarpusavio vertinimo procesą, kad būtų užtikrinta geresnė įtrauktis (įskaitant pilietinės visuomenės ir naudotojų) ir MVĮ palankios standartizacijos sąlygos;
- parengs horizontalųjį požiūrį į techninių ar bendrųjų specifikacijų rengimą – priims įgyvendinimo aktus pagal sektorių teisės aktus.

IV. Pasaulinių standartų nustatymas. ES, kaip pagrindinių technologijų diegimo lyderės, pozicijų rėmimas ir pagrindinių ES vertybių propagavimas

Tradicškai Europos Sąjunga yra svarbus pasaulinio lygmens subjektas tarptautinėje standartizacijos veikloje ir tarptautinius standartus sėkmingai perkelia į Europos standartus. Šiandien Europos ekspertai ir nacionalinės standartizacijos institucijos tebėra svarbūs proceso dalyviai, tačiau pastaraisiais metais geopolitinė aplinka labai pasikeitė: kiti subjektai laikosi daug ryžtingesnio požiūrio į tarptautinę standartizaciją nei ES ir tapo daug įtakingesni tarptautiniuose standartizacijos komitetuose. ES tikslas – parengti tarptautinius standartus atsižvelgiant į jos vertybes ir interesus, tačiau šioje srityje ji susiduria su didele konkurencija⁹.

ES ir jos valstybės narės privalo skatinti strategiškesnį požiūrį į tarptautinę standartizacijos veiklą, visų pirma Tarptautinėje telekomunikacijų sąjungoje (ITU), Tarptautinėje standartizacijos

⁷ Reglamentas (ES) 2019/1009 dėl trešiamųjų produktų, Reglamentas (ES) 2017/745 dėl medicinos priemonių, 2017 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/746 dėl *in vitro* diagnostikos medicinos priemonių, 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2102 dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo ir Reglamentas (ES) 2019/881 (Kibernetinio saugumo aktas).

⁸Dirbtinis intelektas (COM(2021) 206), Baterijos (COM(2020) 798), Mašinų gaminiai (COM(2021) 202), Vandens ir dujų rinka (COM(2021) 804).

⁹ Taip pat žr. Komisijos strateginio prognozavimo ataskaitos (2021 m.) analizę.

organizacijoje (ISO) ir Tarptautinėje elektrotechnikos komisijoje (IEC), taip pat kitose atitinkamose pasaulinėse partnerystės struktūrose, forumuose ir konsorciuose¹⁰, kad užtikrintų ES konkurencingumą pasaulyje, saugumą ir atvirą strateginį savarankiškumą, taip pat ES gebėjimą propaguoti savo vertybes.

ES valstybės narės, ES standartizacijos institucijos ir ES pramonės įmonės veiksmingai nekoordinuoja veiklos ir nesidalija ištekliais, kad paremtų tarptautinius standartizacijos procesus ir Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) principus, tokius kaip atvirumas, skaidrumas ir konsensusas. Dėl to susidarė padėtis, kai jautriose srityse (pvz., ličio baterijų, veido atpažinimo ar skaitmeninio dvynio) kiti pasaulio regionai perima pirmaujančias pozicijas tarptautiniuose techniniuose komitetuose ir skatina savo technologinius sprendimus, kurie dažnai nesuderinami su ES vertybėmis, politika ir reglamentavimo sistema.

Būtina gerinti ES valstybių narių, nacionalinių standartizacijos institucijų ir ES suinteresuotųjų subjektų veiklos koordinavimą, kad būtų sustiprintas ES balsas pasaulio standartizacijos procese. *ES standartų kompetencijos centras* stebės atitinkamą tarptautinę standartizacijos veiklą, o koordinavimas bus skatinamas politiniu lygmeniu aukšto lygio forume, kaip paskelbta šioje strategijoje.

Konkreiti kritinė padėtis susidarė interneto standartizacijos, kuria siekiama skatinti laisvą, atvirą, prieinamą, įtraukų ir saugų pasaulinį internetą, srityje. Pastaraisiais metais tarptautinė interneto protokolų standartizacija vis labiau politizuojama, todėl kyla pavojus, kad bus apribota pasaulinio atviro interneto raida ir bus trukdoma skaitmenizacijos procesui visame pasaulyje. Komisija aktyviai spręs šį klausimą: glaudžiai koordinuodama veiksmus su panašiais principais besivadovaujančiais partneriais ir atsižvelgdama į G7¹¹ ir ES ir JAV technologijų ir prekybos tarybos veiklą sieks, kad atitinkamuose tarptautiniuose forumuose Europa dalyvautų aktyviau. Šį darbą remis naujai įsteigtas *ES kompetencijos centras* standartų klausimais, apie kurį paskelbta šioje strategijoje. Komisija stebės, kaip taikomi tarptautiniu mastu suderinti pagrindiniai interneto standartai, ir šiuos duomenis bei susijusią gerąją patirtį skelbs ES standartų stebėsenos interneto svetainėje. Komisija taip pat pasiūlys galimas politikos priemones, kuriomis būtų skatinamas pagrindinių interneto standartų, pvz., IPv6, diegimas.¹²

Norint nustatyti tvarumo reikalavimus pagal ekologinio projektavimo principus ir būsimą Tvarių produktų iniciatyvą, reikės parengti Europos rinkos standartus. ES turėtų stengtis skatinti visuotinį šių standartų priėmimą, kad būtų užtikrintas platesnis pagrindinių politikos tikslų siekimas tarptautiniu mastu ir sektorių pradininkų konkurencinis pranašumas.

Komisija taip pat stebi tarptautinį eismo kosmoso valdymo standartizavimą ir rengia ES požiūrį, atsižvelgdama į jo tiesioginį poveikį saugiam ir tvariam kosminės erdvės naudojimui ir vaidmeniui, kuris tenka kosmoso technologijoms Europos Sąjungai siekiant technologinio suverenumo. Įgyvendindama civilinės, gynybos ir kosmoso pramonės sinergijos veiksmų planą¹³, Komisija glaudžiai bendradarbiaus su kitais pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais, kad pateiktų planą, kaip skatinti naudoti esamus mišrius civilinius bei gynybos standartus ir imtis vadovaujamojo vaidmens naujus standartus rengiant tarptautiniu lygmeniu.

Komisija ragina ES valstybes nares remti pilietinės visuomenės, MVĮ ekspertų, profesinių sąjungų ir vartotojų atstovų dalyvavimą tarptautinėje standartizacijos veikloje. Kadangi standartais ne tik reglamentuojamas techninis produkto aspektas, bet ir gali būti daromas poveikis žmonėms,

¹⁰ Pvz., 3GPP, OneM2M, IETF, IEEE, W3C, OASIS, ECMA International, UN/CEFACT.

¹¹ Ministrų deklaracija. G7 skaitmeninių ir technologijų ministrų susitikimas (2021 m. balandžio 28 d.)

¹² JOIN(2020) 18

¹³ COM(2021) 70 *final*

darbuotojams ir aplinkai, įtraukus ir daugiašalis požiūris gali labai prisidėti prie pusiausvyros kuriant standartus užtikrinimo.

ES ir daugelio panašiais principais besivadovaujančių pasaulinių partnerių socialinės, aplinkos ir etikos vertybės yra bendros. ES sudarytuose prekybos susitarimuose skyriai dėl techninių prekybos kliūčių ir gerosios reguliavimo praktikos jau svariai padeda propaguoti ES standartizacijos tikslus: visų pirma prekybos partneriai skatinami priimti tarptautinius standartus ir užtikrinamas atitinkamų standartizacijos institucijų bendradarbiavimas. Tačiau galimas dar strategiškesnis požiūris į prekybos susitarimų ir partnerystės iniciatyvų sverto poveikį, kad būtų remiami bendri ES ir pagrindinių partnerių interesai nustatant tarptautinius standartus. Geri ES standartizacijos bendradarbiavimo su tarptautiniais partneriais pavyzdžiai – šiuo metu vykstančios diskusijos su Jungtinėmis Valstijomis dėl glaudesnio bendradarbiavimo ir bendrų veiksmų Prekybos ir technologijų taryboje arba būsimos diskusijos dėl standartų planuojamose skaitmeninės partnerystės susitarimuose su Japonija, Korėjos Respublika ir Singapūru.

Komisija tęs dialogą su kitomis šalimis, pavyzdžiui, Kinija, ir nagrinės galimas bendradarbiavimo sritis, pavyzdžiui, paramos Europos žaliajam kursui srityje. Siekiant stiprinti Sąjungos ekonominius santykius su kaimyninėmis šalimis ir kitais svarbiais regionais partneriais, pavyzdžiui, Afrikos arba Lotynų Amerikos ir Karibų šalimis, būtina skatinti šias šalis priimti Europos bei tarptautinius standartus ir tam sudaryti palankesnes sąlygas, taip pat padėti joms dalyvauti nustatant standartus. Šiuo tikslu Komisija parengs iniciatyvas, be kita ko, remdamasi esamais Europos standartizacijos organizacijų ir standartizacijos institucijų trečiojoje šalyje partnerystės ir bendradarbiavimo projektais. Ji taip pat darys įtaką strategijai „Global Gateway“, kad šie standartai būtų propaguojami vykdant infrastruktūros finansavimo veiklą¹⁴. Tarptautinis bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje taip pat gali labai padėti skatinti ES lyderystę nustatant pasaulinius standartus.

Komisija:

- remiama *ES standartų kompetencijos centro*, kartu su ES valstybėmis narėmis ir nacionalinėmis standartizacijos institucijomis sukurs mechanizmą, skirtą stebėti, dalytis informacija, koordinuoti ir stiprinti Europos požiūrį į tarptautinę standartizaciją (ISO, IEC, ITU ir kituose atitinkamuose tarptautiniuose forumuose);
- skatins kurti ir diegti tarptautinius laisvo, atviro, prieinamo ir saugaus pasaulinio interneto standartus ir sukurs ES interneto standartų stebėsenos svetainę;
- stebės, kaip veiksmingai įgyvendinami ES prekybos susitarimuose nustatyti įsipareigojimai standartizacijos srityje, ir, naudodamasi tokiais prekybos susitarimais, taip pat dialogu reguliavimo klausimais ir skaitmeninės partnerystės iniciatyvomis, strateginėse srityse bendradarbiaus dėl standartizacijos su panašiais principais besivadovaujančiais partneriais ir koordinuos pozicijas tarptautinėse standartizacijos institucijose;
- skatins tarptautinį bendradarbiavimą standartizacijos ir ES standartų srityje su Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone „Globali Europa“ ir programa „Europos horizontas“, be kita ko, ir tam, kad paremtų suinteresuotųjų subjektų (MVĮ, pilietinės visuomenės, akademinės bendruomenės) dalyvavimą tarptautinėje standartizacijos veikloje;
- finansuos standartizacijos projektus atrinkuose Afrikos šalyse pagal savo vystomojo bendradarbiavimo politiką ir strategiją „Global Gateway“. ES propaguos pagrindinius Europos standartus šalyse partnerėse, turinčiose narystės perspektyvų arba siekiančiose glaudesnės integracijos į ES vidaus rinką, pradedant nuo ES kaimyninių šalių.

V. Pažangiausios inovacijos, skatinančios laiku parengti standartus

ES lyderystė standartizacijos srityje priklauso nuo jos pramonės ekosistemų inovacinių pajėgumų. ES mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų projektai sudaro sąlygas pereiti į brandesnę naujų technologijų diegimo etapą, sudarant palankesnes sąlygas jas taikyti platesniu mastu ir skatinant jų

¹⁴ JOIN(2021) 30.

naudojimą rinkoje. Todėl Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų bazė, be kita ko, įgyvendinant programą „Europos horizontas“ ir ankstesnes programas, turi būti labiau išnaudojama nustatant atitinkamus mokslinius tyrimus ir juos perkeliant į naujus standartus.

Dar neišnaudotas ES finansuojamų mokslinių tyrimų, atliekamų prieš pradėdant rengti standartus, potencialas standartizacijos poreikiams tenkinti. Tinkamas išteklių paskirstymas moksliniams tyrimams, atliekamiems prieš pradėdant rengti standartus, gali padėti užtikrinti, kad Europa imtųsi iniciatyvos tarptautiniuose standartizacijos procesuose. Bendradarbiaujant su CEN ir CENELEC Komisijos vykdomas metinis prognozavimas standartizacijos srityje pagal iniciatyvą „Mokslo rezultatų įtraukimas į standartus“ yra svarbi užduotis siekiant kuo anksčiau nustatyti būsimas standartizacijos galimybes ir užmegzti svarbius mokslinių tyrimų, novatorių ir standartizacijos bendruomenių ryšius.

Todėl svarbus vaidmuo tenka programai „Europos horizontas“ ir Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programai, be kita ko, pagal jas vykdant tiesioginius veiksmus ir įgyvendinant partnerystės iniciatyvas, tokias kaip bendrosios įmonės ir Skaitmeninės Europos programa, taip pat EMTE bendros pramonės technologijų veiksmų gairės. Jose numatomi standartizacijos poreikiai, be to, strateginiai prioritetai susiejami su moksliniais tyrimais, atliekamais prieš pradėdant rengti standartus. Todėl ES finansuojamų mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų projektų vertinimo ir peržiūros procese jau atsižvelgiama į standartizacijos poreikius, pavyzdžiui, kaip pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių ir ataskaitų teikimo prievolių dalį.

Komisija įvertins, kaip geriau remti tyrėjus ir novatorius, dalyvaujančius ES finansuojamuose mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų projektuose, kad jie galėtų dalyvauti atitinkamoje standartizacijos veikloje. Ji sukurs „Standartizacijos skatinimo“ platformą, skirtą padėti paramos gavėjams, – kurių mokslinių tyrimų rezultatai pagal programą „Horizontas 2020“ ir programą „Europos horizontas“ gali paskatinti peržiūrėti arba sukurti naują standartą, – išbandyti jų rezultatų tinkamumą standartizacijai. Ankstyvas mokslinių tyrimų ir inovacijų bendruomenės įtraukimas į standartų kūrimą taip pat suteikia galimybę įgyti patirties ir įgūdžių standartizacijos srityje. Šiuo metu mokslininkai, atžalinės įmonės ir startuoliai dažnai nemano, kad standartizacija yra prioritetas: jie ne visada žino apie standartizacijos naudą, neturi reikiamų išteklių arba mano, kad už standartizacijos veiklai skirtą laiką nėra pakankamai atlyginama. Specialiu mokslo darbuotojams skirtu Europos praktikos kodeksu bus skatinamas nuoseklus požiūris siekiant palengvinti standartizacijos veiklą ir didinti strateginių tyrėjų ir novatorių informuotumą.

Be mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų, sėkmingas standartų taikymas tiesiogiai priklauso nuo to, ar greitai visoje Sąjungoje gali būti sukurtos eksperimentinės rinkos. Telkiant kritinę masę ankstyvam technologijų (pvz., susietųjų automobilių, pažangiųjų gamyklų, skaitmeninių sveikatos priežiūros sistemų) diegimui, sukuriama europinis postūmis, kuris padeda užtikrinti ES lyderystę šiose srityse. Atsižvelgiant į tai, diegimo programos, pvz., Europos infrastruktūros tinklų priemonė (EITP) ir Skaitmeninės Europos programa (SEP), yra labai svarbios pramonės pajėgumams Europoje stiprinti pagal pasaulinius standartus, todėl jų vaidmuo ateityje turėtų būti sustiprintas.

Ateityje rengiant standartus reikėtų pereiti nuo tekstų prie kompiuterio skaitomų formatų, nes jie būtų patogesni naudoti, visų pirma MVĮ. Komisija šį perėjimą remia. Be to, ji ragina Europos standartizacijos organizacijas į savo veiklą įtraukti atvirojo kodo sprendimus, kurie MVĮ gali suteikti greito sąveikumo sprendimų panaudojant technologinius sprendimus.

Komisija:

- pagal programą „Horizontas 2020“ ir programą „Europos horizontas“ pradės taikyti „Standartizacijos skatinimo priemonę“ tyrėjams paremti, siekiant išbandyti jų rezultatų tinkamumą standartizacijai;
- iki 2022 m. vidurio parengs tyrėjams skirtą standartizacijos praktikos kodeksą, kad pasinaudojant Europos mokslinių tyrimų erdve (EMTE) būtų sustiprinta standartizacijos ir mokslinių tyrimų ar inovacijų sąsaja.

VI. Būsimos standartizacijos kompetencijos užtikrinimas – švietimo ir įgūdžių poreikis

Standartai naudojami vis dažniau, standartizacijos svarba konkurencingumui ir visuomenės gerovei yra neginčijama, tačiau bendras informuotumas ir mokymas standartizacijos srityje yra palyginti riboti. Standartizacijos srityje nevykdomas nei formalusis švietimas, nei profesinis mokymas. Daugeliui ES įmonių – tiek didelių, tiek mažų – trūksta struktūrinio ir strateginio požiūrio į standartizaciją, atskleidžiančio jos svarbą įvairioms ekonominėms operacijoms teisinės atitikties, patekimo į rinką ar bendros verslo strategijos atžvilgiu.

Tai kelia nerimą ir rodo, kad apskritai sunku techninius ekspertus įtraukti į standartizacijos rengimą. Tačiau Europos standartizacijos sistemos sėkmė priklauso nuo daugybės pramonės, viešojo administravimo institucijų, pilietinės visuomenės, mokslinių tyrimų ar akademinės bendruomenės ekspertų, kurie galėtų užtikrinti visus esminius standartų rengimo aspektus. Sėkmingą Europos standartizacijos sistemą visų pirma lemia įmonių, universitetų, mokslinių tyrimų institucijų ir viešojo administravimo institucijų investicijos. Europai reikia geriausių standartizacijos ekspertų, kad ji galėtų sėkmingai įgyvendinti savo užmojus pasaulio mastu ir remti skaitmeninę, žaliąją ir atsparią bendrąją rinką.

Šią problemą dar labiau apsunkina būsimi kartų pokyčiai. Daugelis ekspertų, pastaraisiais dešimtmečiais dirbusių standartizacijos srityje, išeis į pensiją. Be to, standartizacijos aplinka tampa sudėtingesnė: atsižvelgiant į naujus technologijų iššūkius ir horizontalius aspektus, pavyzdžiui, susijusius su dirbtiniu intelektu, duomenų apsauga ar kibernetiniu saugumu, standartų rengimo procese reikės naujų įgūdžių. Standartizacijos veikla vykdoma įvairiais lygmenimis, o nacionalinių, Europos ir tarptautinių organizacijų iniciatyvos lemia standartizacijos tendencijas ir standartų diegimą.

Švietimo srityje verslo, teisės ar inžinerijos studijų specialių standartizacijos modulių kūrimas gali būti svarbus postūmis didinant informuotumą apie standartizaciją ir žinias. Komisija skatins rengti standartizacijos dienas universitetuose, skirtas akademikų ir studentų informuotumui didinti. Standartizacijos srityje veikiančių akademikų platformos, pavyzdžiui, Komisijos ES akademija¹⁵, gali tapti mokymo modulių kūrimo mainų ir skatinimo forumu.

Aktyvesnis informavimas regionuose ir klasteriuose gali būti veiksmingas svetas, kad būtų skatinamas žinių apie standartizavimą ir standartizacijos kompetencijos plėtojimas vykdant profesinį mokymą. Pagal ES finansavimo programas yra galimybių organizuoti veiklą prieš pradėdant rengti standartus, kai tyrėjai įgyja svarbių žinių, kurios galėtų padėti kurti standartus. Iki šiol nebuvo jokių iniciatyvų, kuriomis būtų galima įvertinti tokias tyrėjų ekspertines žinias. Komisija visų pirma išnagrinės galimybę sukurti specialų standartų mokslinių tyrimų tinklą vykdant bendradarbiavimo mokslo ir technologijų srityje (COST) veiksmus.

Komisija:

- organizuos standartizacijos dienas universitetuose, kad būtų didinamas akademinės bendruomenės ir studentų informuotumas apie standartizavimą;
- įgyvendins jauniems tyrėjams ir tinklams skirtas iniciatyvas pagal programą „Europos horizontas“ ir Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programą, įskaitant COST asociaciją, kad būtų užtikrinta mokslinių tyrimų ir inovacijų vertė vykdant standartizavimą ir mokslinius tyrimus, atliekamus prieš pradėdant rengti standartus;
- naudosis Komisijos ES akademijos platforma mokymo medžiagai standartizacijos e. mokymosi klausimais skleisti; skatins standartizacijos akademinį mokymo modulių kūrimą ir sklaidą aukšto lygio forume, siekdama pritraukti ir mokyti jaunus specialistus standartizacijos srityje ir skatinti

¹⁵ <https://academy.europa.eu/>

VII. Tolesni veiksmai. Europos standartizacijos sistemos ateitis

Standartai patys savaime nėra tikslas. Jie yra įtraukti į politikos tikslus, kuriais siekiama užtikrinti pramonės konkurencingumą, laisvą prekių ir paslaugų judėjimą vidaus rinkoje, inovacijų, saugos, vartotojų, darbuotojų bei aplinkos apsaugą ir atvirą strateginį savarankiškumą, taip pat kurti neutralaus poveikio klimatui, atsparią ir žiedinę ekonomiką. Todėl labai svarbu užtikrinti standartų tinkamumą naudoti, veiksmingumą ir naudingumą visose pramonės vertės grandinėse, įskaitant MVĮ ir visuomenės subjektus.

ES gali būti pradininkė ir, pasinaudodama bendradarbiavimu su kitais panašiais principais besivadovaujančiais tarptautiniais partneriais, imtis iniciatyvos nustatant tarptautinius standartus, visų pirma būsimose strateginės svarbos technologijų srityse. Todėl Komisija yra įsipareigojusi užtikrinti, kad Europos standartizacijos sistema taptų funkcionalesnė ir lankstesnė, kad būtų laikomasi standartų, kurie padėtų didinti mūsų pramonės konkurencingumą, užtikrinti ES viešąjį interesą, taip pat išsaugoti ir skatinti demokratines vertybes.

Standartų rengimo proceso skaidrumas padės pašalinti standartų rengimo proceso kliūtis ir padidinti Europos standartizacijos sistemos veiksmingumą. Skaidrumas taip pat padės viešiesiems ir privatiesiems subjektams geriau suprasti esamas spragas ir būsimus standartų poreikius.

Europos standartizacijos sistemos sėkmei labai svarbus bus visų susijusių subjektų, įskaitant tarpinstitucinius partnerius, Europos standartizacijos organizacijas, pilietinę visuomenę, pramonę ir akademinę bendruomenę, dalyvavimas ir reguliarus indėlis, taip pat stabdžių ir atsvarų sistemos veiksmingumas.

Šia strategija Komisija remia ES, kaip vienos iš pasaulinių lyderių standartų rengimo srityje, vaidmenį remiant ES vertybes ir pramonei suteikiant konkurencinį pranašumą.

Komisija:

- kartu su metine Sąjungos darbo programa ir IRT standartizacijos tęstiniu planu dėl Europos standartizacijos skelbs metinę rodiklių suvestinę apie planuojamą, dabartinę ir užbaigtą standartizacijos veiklą, kad Europos standartizacijos sistema būtų skaidresnė.